

NAAMSVERANDERING

Het dragen en het kiezen van een naam is een delicate zaak. Dat geldt voor je eigen naam. Je naam draag je je hele leven met je mee. Het is je visitekaartje. Geen wonder dat ouders vaak zoveel tijd en aandacht besteden aan het kiezen van een naam voor hun kind. Kinderen zullen op hun beurt de naam die ze van hun ouders hebben gekregen, niet zomaar veranderen. Daar zal toch een goede reden voor moeten zijn.

De afgelopen jaren werd de KRI steeds meer voor een dilemma geplaatst. KRI is de afkorting van 'Katholieke Raad voor Israël'. Het woord 'Israël' heeft sinds de oprichting van de raad gestaan voor het Joodse volk. Hoewel de KRI sinds haar oprichting altijd een positieve houding heeft ingenomen ten opzichte van de staat Israël en het bestaansrecht daarvan ten volle heeft erkend - al lang voordat het Vaticaan dat had gedaan - en dat nog steeds doet, omvat voor haar de naam meer dan alleen de staat Israël. Bovendien staan wij niet bij voorbaat en zonder enig voorbehoud achter alles wat er in de staat Israël gebeurt. Zoals overal, leven daar ook binnen de KRI verschillende opvattingen over.

Het gevolg van dit alles was dat de naam 'Katholieke Raad voor Israël' steeds vaker voor verwarring zorgde en als een stoorzender in de communicatie ging functioneren. Wij kregen steeds vaker het gevoel dat wij teveel moesten uitleggen. Vandaar dat wij besloten hebben onze naam aan die situatie aan te passen. De afkorting KRI zullen wij blijven gebruiken om zo onze continuïteit met ons verleden te benadrukken. Maar onze volledige en voluit geschreven naam zal voortaan zijn: Katholieke Raad voor Kerk en Jodendom. Hopelijk zal zo voor iedereen duidelijk zijn waar wij voor staan en blijven staan.

GERARD ROUWHORST

Voorzitter Katholieke Raad voor Kerk en Jodendom.

'Leer je burens kennen'

Amsterdams jongeren ontmoeten Joodse buurtgenoten

Madelon Bino. Foto: LJG Amsterdam

Ze noemt het een uniek project, gericht op het afbouwen van wederzijdse vooroordelen. Madelon Bino, directeur van de Liberaal Joodse Gemeente Amsterdam én pastoraal werker, is een van de initiatiefnemers van 'Leer je burens kennen', een ontmoetingsprogramma voor leerlingen in het middelbaar beroepsonderwijs van de hoofdstad. Doel: betere relaties tot stand brengen tussen Joden en niet-Joden.

Toen de liberale synagoge nog in de Jacob Soetendorpstraat was gevestigd kwam het tot enkele vervelende incidenten: bezoekers werden op grove wijze uitgescholden en zelfs gooide men stenen naar het gebouw. Deze 'men' bleken vaak moslimstudenten van het naburige 'ROC van Amsterdam' die hun kritiek op de politiek van Israël tegenover de Palestijnen botvierden op individuele Joden. Bino: 'Om de agressie in te dammen zijn we, in goed overleg met de schoolleiding, gaan praten met de leerlingen en hebben ook enkele lesjes over Jodendom gegeven. Dat was hard nodig.'

EEN ECHTE DIALOOG

Nadat de oude synagoge in 2010 was afgebroken en er een eindje verderop, aan de Zuidelijke Wandelweg, een modern Joods gebedshuis annex gemeenschapscentrum was verrezen, besloot de LJG Amsterdam de zaken structureler aan te pakken. Vooral ook omdat het nieuwe gebouw direct aan dat van het ROC grensde. Directeur Bino: 'We overwogen een hek rondom ons pand te laten zetten en de muren te bewerken met afwasbaar materiaal, om zo eventuele antisemitische graffiti te kunnen verwijderen. Maar uiteindelijk besloten we de zaken op een andere, positieve manier aan te pakken. Zo ontstond het project *Leer je burens kennen*.'

Het bestuur van de LJG stapte met het plan naar de leiding van het ROC en ontmoette daar groot enthousiasme. Die besloot het in te passen in het vak Burgerschap en Diversiteit. De bedoeling was om zoveel mogelijk leerlingen bekend te maken met het Jodendom in het algemeen en de moderne variant in het bijzonder. Het LJG wilde dat doen door hen uit te nodigen voor een bezoek aan de nieuwe sjoel en vervolgens met elkaar in gesprek te gaan. Bino: 'Het moest een echte dialoog worden. Daarbij zouden wij vertellen wie we zijn en waar we voor staan, en zij eveneens. Zo hoopten we elkaar beter te leren kennen.'

Vier jonge LJG-leden met een theaterachtergrond schreven het scenario en verzorgden de praktisch uitwerking van het project. Sinds de start, vorig jaar september, hebben meer dan vijftig klassen een bezoek gebracht aan het gebouw van de Joodse burens. Het waren jongeren tussen de zestien en eenentwintig jaar. De meiden volgden een mbo-opleiding Zorg en Welzijn, Pedagogisch Werk of Klassenassistente; de jongens Sport en Bewegen. Velen waren van Turkse of Marokkaanse afkomst, maar er zaten ook jongeren tussen met een Surinaamse, Antilliaanse of autochtoon-Nederlandse origine. Want van de bevolking van het ROC heeft 70 procent een niet-westerse achtergrond. De ontmoetingen bleken een succes. Men heeft daarom besloten ze voort te zetten. Het project past goed in de multifunctionele doelstelling van het nieuwe synagogegebouw, dat nadrukkelijk ook ruimte biedt voor het geven van onderwijs en het organiseren van sociaal-culturele activiteiten. De gesprekken met ROC'ers combineren beide aspecten.

Leer je burens kennen heeft vorige maand de Nettie van Zwanenbergprijs ontvangen voor kleinschalige Joods maatschappelijke projecten.

'JIJ BENT GEEN JOOD, WANT JE DRAAGT EEN SPIJKERBROEK'

Bino: 'Als ze hier binnenkomen zijn de leerlingen vaak verast door de moderne uitstraling van het gebouw. Ze krij-

gen eerst een filmpje van zo'n zeven minuten te zien dat helemaal op hun leeftijdsgroep is gericht, met snelle, flitsende scènes en harde rap als achtergrondsound. De film zit vol vooroordelen over Joden, verpakt in tv-fragmenten die jongeren herkennen: uit South Park, Borat, 'Charlie' Chaplin. Ook komen allerlei topartiesten in beeld - Madonna, Ben Stiller, wijlen Amy Winehouse - waarna de leerlingen de vraag moeten beantwoorden wat deze mensen gemeenschappelijk hebben. Tot hun verbazing blijken al die coryfeeën Joods te zijn.'

Vervolgens gaan ze naar de ontvangstruimte op de eerste etage, krijgen daar papier en pen en moeten opschrijven wat voor associaties hen invallen bij het woord 'Jood'. Heel veel leerlingen noemen 'rijk', 'geld', 'Ajax', 'zwarte kleding', 'lange baarden', 'oorlog', 'Hitler', 'Israël'. Dan volgt er een discussie onder leiding van twee van onze mensen, waarbij wordt ingegaan op al die punten. Een van de twee vraagt bijvoorbeeld: 'oh, zwarte kleding, lange baard - denken jullie dat ik Joods ben?' 'Nee', zeggen de jongeren, 'jij bent geen Jood, want jij hebt geen baard en draagt moderne kleding: spijkerbroek, T-shirt, sneakers.'

'Nou', zegt hij, 'dan vergis je je, ik ben wel degelijk Joods. Hoe kan dat, denk je?' Zo ontstaat er een gesprek.

De gespreksleiders vragen ook:

'Hoe zien jullie familieleden er uit? Kleden jullie je op dezelfde manier als jullie ouders en grootouders? Hoe worden bij jullie de feesten gevierd? Weet je hoe dat bij ons gebeurt? Hoe eten jullie?' Het leuke is dat juist de moslimstudenten veel overeenkomsten ontdekken met Joden wat betreft eten, begraven, besnijden. En deze islamitische jongeren die eerst met duidelijke tegenzin hier naar toe zijn gekomen, worden steeds enthousiaster. Ze komen los.'

SOEPELE OPLOSSINGEN

Er zijn, constateert Bino, twee precieze gespreksonderwerpen die altijd pas na een tijdje aan bod komen: homoseksualiteit en de politiek van Israël tegenover de Palestijnen. 'Daar durven ze het eerst niet over te hebben, maar uiteindelijk komen ze er vrijwel altijd toch mee aan de draad. Bij homoseksualiteit merk je dat men daar in de Islam echt mee worstelt. Wat de Israëlsche politiek betreft leggen we uit dat ook binnen de Joodse gemeenschap niet iedereen hier altijd even gelukkig mee is, maar dat een ieder van ons wel een speciale band met de Joodse staat heeft. En we vertellen waarom.'

'Wat wij erg belangrijk vinden is te laten zien dat ook Joden niet over alles hetzelfde denken. We zorgen er daarom voor dat elk van beide gespreksleiders er over bepaalde zaken verschillende meningen op nahoudt. De ene eet wel kosjer, de andere niet. De ene rijdt op sabbat wel auto, de andere niet. De ene steunt de politiek van Israël, de andere niet. Zo maken we duidelijk dat je mekaar heel goed kunt respecteren, zonder er in alles dezelfde opvattingen op na te houden. Ik legt altijd uit: discussie is bij ons normaal. Twaalf Joden, dertien meningen.'

Na afloop van het groeps gesprek krijgen de leerlingen een rondleiding door het gebouw, inclusief de synagoge. Daarbij wordt hun in het kort iets verteld over de gebruiken tijdens de dienst in de sjoel. Tot slot is er koffie en krijgen ze iets lekkers te eten.

Over dat bezoek aan de synagoge zegt Bino: 'We merken bij sommige leerlingen, vooral die van Marokkaanse afkomst,

**'IK LEG ALTIJD UIT: DISCUSSIE IS BIJ
ONS NORMAAL. TWAALF JODEN,
DERTIEN MENINGEN.'**

De nieuwe synagoge aan de Zuidelijke Wandelweg
Foto: LJG Amsterdam

*Op maandag 27 juni om 11.00 uur geven leerlingen van het ROC van Amsterdam in het gebouw van de Liberaal Joodse Gemeente Amsterdam aan de Zuidelijk Wandelweg 41 een voorstelling over wat ze geleerd hebben over het Jodendom op grond van interviews met een aantal LJG-leden. Tevens belichten ze hun eigen achtergrond en cultuur. Toegang is vrij.

dat ze van thuis het consigne hebben meegekregen: Je mag daar niet naar binnen. Anderen willen geen keppeltje op. Dat leidt soms tot stevige discussies. Bijvoorbeeld omdat de begeleidende ROC-docenten zeggen: Jullie zijn hier te gast en dan dienen jullie je te houden aan de Joodse gebruiken. Net zoals Joden die een moskee willen bezoeken eerst hun schoenen moeten uittrekken. Ja, zeggen ze dan, maar het mag niet van mijn familie. Meestal lossen we dat soepel op. Zo dragen moslimjongens vaak een trui met capuchon en die trekken ze dan over hun hoofd. We zijn erg van het compromis.'

PITTIGE DISCUSSIES

Aanvankelijk dachten de organisatoren van het project dat ze met de moslimjongens meer moeite zouden krijgen dan met de meiden, maar in de praktijk blijkt juist het omgekeerde. Bino: 'De jongens zijn over het algemeen heel geïnteresseerd en coöperatief, terwijl we met de moslimmeisjes vaak pittige discussies hebben. Met name met de orthodoxe. Waar hun kritiek zich vooral op richt is het feit dat wij *liberale* Joden zijn. Zo hebben wij hier sinds vorig jaar een ritueel voor samenwonende homo's en lesbiennes. We noemen dat een *Verbond van Liefde*. Het is geen huwelijksluiting, maar de stellen krijgen in de sjoel wel een bepaalde ceremonie. Orthodoxe moslimkinderen begrijpen daar helemaal niets van. Ze denken dat het hele Jodendom even fel tegen homoseksualiteit is als de Islam.'

Autochtone jongeren die zeggen nergens in te geloven vormen volgens de LJG-directeur de lastigste groep om mee te werken. 'Zij zijn in het begin het minst geïnteresseerd. We hebben echter leuke gespreksleiders en het lukt hun vaak ook deze categorie bij de discussie te betrekken. Maar de orthodoxe moslims, onder wie veel leerlingen met een Marokkaanse afkomst, domineren toch het gesprek. Liberale islamitische jongens en meisjes houden hun mening vaak voor zich, laten zelden het achterste van hun tong zien. De onderlinge sociale druk op school is immers groot.'

WIJKPROJECT

De vraag of er na het bezoek genuanceerder wordt gedacht over Joden en het Jodendom beantwoordt Madelon Bino bevestigend: 'Dat durf ik wel te zeggen, ja. Negen van de tien leerlingen die hier komen hebben vóór die tijd nog nooit een Joods iemand ontmoet. Weten niet wat Jood zijn inhoudt. Denken over Joden alleen in clichés. Dat zie je dan veranderen. Onlangs zeiden twee leerlingen aan het slot van hun bezoek: 'We wisten niet dat Joden zo leuk zijn!'

Studenten van de VU zijn na twee maanden gaan meten wat er van die positieve sfeer was blijven hangen en daarbij bleek dat de meeste leerlingen nog steeds genuanceerder over Joden dachten dan vóór hun bezoek. Het is de bedoeling dat die meting over een half jaar wordt herhaald. 'We rekenen ons niet bij voorbaat rijk,' zegt Bino, 'maar denken op grond van de resultaten van de voorlopige meting toch al te kunnen concluderen dat met het project wel degelijk het verschil wordt gemaakt.'

Momenteel is het ROC bezig te verhuizen naar 'Flowamsterdam', een prestigieus nieuwbouwcomplex recht tegenover het Rai-congrescentrum. Onder de naam MBO College Zuid moet daar in oktober een school gevestigd zijn met 3500 studenten en 300 docenten en ondersteunende medewerkers, verdeeld over tien topopleidingen. Het college werkt nauw samen met bedrijven die ruimte huren in de Plint, een winkel- en horecapassage op de begane grond en eerste verdieping. De directeur van het LJG is in gesprek met de leiding van het nieuwe college om het ontmoetingsproject voor te zetten.

Inmiddels heeft Stadsdeel (Amsterdam) Zuid besloten *Leer je burens kennen* financieel te gaan ondersteunen. 'Men vindt het erg interessant en beschouwt het als een echt wijkproject,' zegt Bino, 'we blijken met ons initiatief in een behoefte te voorzien. Dat stemt tot tevredenheid.'

TON CRIJNEN